

Alcumena

Pismo Interdyscyplinarne
Interdisciplinary Journal

Nr 1(5)/2021

DOI: 10.34813/pisc.1.2021.2

www.alcumena.fundacijapsc.pl

Dyplomacja Stolicy Apostolskiej w okresie pontyfikatu Jana Pawła II

Diplomacy of the Holy See during the pontificate of John Paul II

Klaudia Kamińska

ORCID: 0000-0002-6133-8932

Akademia Marynarki Wojennej

Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych

The aim of this article is to present and discuss the diplomacy of the Holy See during the pontificate of Pope John Paul II in 1978-2005. The author tries to present situations that should be looked at in the context of the accelerating processes of decolonization and human rights policy. They define the way in which the ideas preached by the Bishop of Rome began to take the form of universal beliefs and form international consensus and the politics of states. The events in which the movement for decolonization and human rights policy took part, whose keynote was a reflection on the amount of destruction and the enormity of chaos after World War II, had a real impact on the position taken by the Catholic Church, due to the fact that the Church experienced the same history. The direction of the Holy See, upholding the Christian tradition, is evolving towards a greater commitment to peaceful coexistence and common action wherever necessary and possible. The Pope supports the building, consolidation and continuous improvement of a new international order that is consistent with the values of Catholic teaching, i.e. human dignity, human rights and solidarity among all states and peoples. John Paul II undoubtedly contributed to modern history and many peaceful solutions

to conflicts. The Pope was sensitive to human problems and suffering. Peace in the teaching of John Paul II has a transcendent value, but also an earthly value. It is „a gift of God entrusted to men. Maintaining order among nations is also one of the key factors in building world peace.

Key words: John Paul II, Holy See, pope, pontificate, diplomacy.

Wprowadzenie

Dyplomacja jest to forma działalności instytucji państwowych, które prowadzą, i realizują określone cele polityki zagranicznej państwa. Dyplomacja umożliwiała prowadzenie formalnych kontaktów między państwami. Zakres znaczeniowy pojęcia dyplomacja zwiększył się w XX w. o: spotkania i konferencje międzynarodowe, aktywność międzynarodową organizacji rządowych i pozarządowych oraz dyplomację w znaczeniu parlamentarnym jak i pozaparlamentarnym (Łakota-Micker, 2016, s. 15).

Stolicę Apostolską określa się jako siedzibę oraz władzę zwierzchnią papieża oraz kurii. Współcześnie Stolica Apostolska jest oddzielnym podmiotem prawa międzynarodowego, ale trwale związana z Państwem Miastem Watykan. To podejście cechuje niezależność Stolicy Apostolskiej od władzy świeckiej (Klarecki, 2014, ss. 5-7).

Stolica Apostolska¹ (łac. *Sede Apostolica*, ang. Holy See) to termin określający urząd papieski wraz z osobą papieża oraz wszystkie urzędy Kurii Rzymskiej jako centralną władzę Kościoła katolickiego. W tym ujęciu Stolica Apostolska jest definiowana jako instytucja bezterytorialna. Głównym jej zadaniem jest podejmowanie najważniejszych decyzji w sprawach wiary.

Dyplomację Stolicy Apostolskiej cechuje doświadczenie i duża tradycja instytucjonalna. Może być ona traktowana jako autorytet przez dyplomacje państw całego świata. Doniosłe maniere dyplomatów Stolicy Apostolskiej tkwią po pierwsze w złożonym charakterze ich służby jako reprezentantów Papieża, w tym również ich prawnej pozycji dyplomatycznej. Dyplomacja Stolicy Apostolskiej jest instytucją kierującą się zasadami świeckimi i religijnymi, w których nuncjusze postępują zgodnie ze zdobytymi praktykami oraz doświadczeniem (Troy, 2018).

¹ Stolica Apostolska - zamiennie stosowana z terminem Państwo Miasto Watykan.

Specyfika dyplomacji Stolicy Apostolskiej

Do roku 1870 Stolica Apostolska oraz Państwo Kościelne traktowano jako dwa osobne podmioty w prawie międzynarodowym. Sytuacja uległa zmianie w 1929 roku. Od tego czasu, Stolicę Apostolską traktuje się jako oficjalny zarząd Państwa Miasta Watykan, oraz jako niezależny organ rządu Kościoła katolickiego, który składa się z: osoby papieża, Kurii Rzymskiej oraz Kolegium Kardynalskiego (Klarczyk, 2014, s. 21). Na podstawie artykułu 24 traktatów laterańskich ustalono, że Państwo Miasta Watykan będzie pojmowane jako terytorium neutralne i nienaruszalne (Jakubowski, 2004, ss. 200-202).

Stolica Apostolska dzierży zarówno czynne jak i bierne prawo legacji. Co więcej, Stolica Apostolska posiada prawo zawierania umów międzynarodowych oraz włączania się w rokowania czy arbitraż na prośbę państw trzecich. Gdyby doszło do upadku Państwa Kościelnego, pozostałe państwa mogłyby w dalszym ciągu pozostawić swoich dyplomatów przy papieżu, a posłowie papiescy dalej mogliby wykonywać swoje obowiązki (Mezglewski, 2005, ss. 296-297). Według tradycji, Stolica Apostolska sygnuje wszelkie umowy jako Kościół katolicki. Tym samym umowy te nazywane są międzynarodowymi, a nie między państwowymi. Aby zagwarantować Kościołowi suwerenność duchową, papież posiada również suwerenność doczesną, czyli taką, która wypływa z nadanego mu tytułu (Jakubowski, 2005, ss. 84-108). Najistotniejszym aparatem administracyjnym jest Kuria Rzymska², która kierowała i kieruje całą polityką kościelną, przy czym zaznaczyć trzeba, że organ ten jest niebywale złożony.

Podmiotowość Stolicy Apostolskiej pochodzi z dwóch źródeł. Pierwszym z nich jest jedność Stolicy Apostolskiej z Kościołem katolickim jako społecznością globalną, czyli taką, która skupia ludzi z państw całego świata. Drugim źródłem jest historyczny związek z państwem o małym obszarze terytorialnym, które nosi nazwę Miasto Watykańskie. Podmiotowość Stolicy Apostolskiej jest powszechnie uznawana, jednak trzeba wziąć pod uwagę to, jakie są relacje w odniesieniu do Kościoła katolickiego i do Państwa-Miasta Watykan. Podmiotowość Stolicy Apostolskiej w stosunkach międzynarodowych utworzyła się w drodze wieloletnich zasad postępowania. Stolica Apostolska posiada zdolność do zawierania stosunków dyplomatycznych, umów międzynarodowych, jak również do prowadzenia rozmów z podmiotami prawa międzynarodowego w roli mediatora (Krukowski, 2000, s. 140).

Działania dyplomatyczne podejmowane przez Stolicę Apostolską są rozległe oraz systematyczne. Jej wkład jest szczególnie aprobowany i ceniony

² Nazwa Kuria Rzymska ukształtowała się w IX w.

przez państwa na arenie międzynarodowej. Papież wraz z nuncjuszami Aktywnie angażuje się w prace na rzecz organizacji rządowych jak i pozarządowych.

Stolica Apostolska utrzymuje pełne stosunki dyplomatyczne z ponad 180 państwami z całego świata. Z tych państw 68³ posiada stałych dyplomatów przy Stolicy Apostolskiej w Rzymie, natomiast Stolica Apostolska posiada 106 stałych przedstawicielstw dyplomatycznych. Współcześnie są również kraje, które nie zawarły żadnych stosunków dyplomatycznych z Watykanem. W dużej mierze są to państwa komunistyczne, rządzone przez większość muzułmańską, dyktatorskie reżimy, albo kraje nieuznawane. Żaden nuncjusz Stolicy Apostolskiej nie przebywa między innymi w Afganistanie, Arabii Saudyjskiej, Bhutanie, Brunei, Chińskiej Republice Ludowej, Komorach, Korei Północnej, Laosie, Malediwach, Omanie, Somalii, Tuvalu i Wietnamie⁴.

Pontyfikat przełomu

Papież Jan Paweł II, czyli Karol Józef Wojtyła, urodził się 18 maja 1920 r. w Wadowicach, zmarł 2 kwietnia 2005 r. w Watykanie. Został beatyfikowany 1 maja 2011 r., a kanonizowany 27 kwietnia 2014 r. Papież Polak był Biskupem Rzymu i głową Kościoła rzymskokatolickiego od 1978 do 2005 roku. Był pierwszym od 455 lat papieżem nie-Włochem oraz pierwszym z kraju słowiańskiego. Jego ponad 26-letni pontyfikat był trzecim najdłuższym w historii. W ramach swoich wysiłków na rzecz większego zrozumienia między narodami i między religiami podejmował liczne podróże za granicę, pokonując znacznie większe odległości niż wszyscy inni papieże razem wzięci, i rozszerzył swoje wpływy poza Kościół, prowadząc kampanię przeciwko uciskowi politycznemu i krytykując materializm Zachodu. Wydał także kilka bezprecedensowych przeprosin dla grup, które historycznie zostały skrzywdzone przez katolików. Jego niewzruszony polski nacjonalizm i nacisk na pokojowy aktywizm polityczny pomogły ruchowi Solidarności w komunistycznej Polsce w latach 80. i ostatecznie przyczyniły się do pokojowego rozwiązania Związku Radzieckiego w 1991 roku. Jan Paweł II wykorzystywał swoje wpływy wśród katolików i na całym świecie, aby propagować uznanie godności ludzkiej i zniechęcać do stosowania przemocy. Jednak jego scentralizowany styl zarządzania Kościołem przeraził niektórych członków duchowieństwa, którzy uznali go za autokratyczny i duszący. Co więcej, Papież Jan Paweł II odmawiał audiencji drugim

³ Zob. pełna lista: <https://www.sdsufficiu.vatican.va/cd/corpsdiplomatie.html>

⁴ Zob. <http://www.gcatholic.org/dioceses/nunciatures.htm>

żonom towarzyszącym przywódcom państw lub szefów rządów w wypadku, gdy po rozwodzie po raz drugi zawarli związek małżeński. W tym obrębie protokół dyplomatyczny zaakceptowany przez papieża twierdził, iż nie mogą one towarzyszyć u boku swoich mężów w oficjalnej części audiencji, ale powinny znajdować się w dalszej delegacji rządowej. W związku z tym odmówiono audiencji prezydentowi Austrii Thomasowi Klestilowi w 2002 roku czy prezydentowi Portugalii Jorge Sampaio w 1997.

Wraz z wyborem Jana Pawła II dyplomacja watykańska nabrała większej aktywności i ekspresji. W 1978 r. Stolica Apostolska utrzymywała przedstawicielstwa dyplomatyczne w 85 państwach, z którymi zawarła stosunki dyplomatyczne – co nie jest jednoznaczne z jednoczesnym podpisaniem konkordatu. W momencie śmierci Jana Pawła II Stolica Apostolska dysponowała już placówkami dyplomatycznymi oraz utrzymywała stosunki dyplomatyczne ze 176 państwami. Co warte uwagi, na ten moment Watykan utrzymuje ich 180. W okresie jednego z najdłuższych pontyfikatów, udało się nawiązać stosunki dyplomatyczne z ZSRR w czasie sprawowania rządów przez Michaiła Gorbaczowa. W czasie pontyfikatu Jana Pawła II zauważono również zwiększoną aktywność Stolicy Apostolskiej w organizacjach międzynarodowych. Wśród nich wskazać można ONZ, Unię Państw Afrykańskich oraz Organizację Państw Amerykańskich. Stolica Apostolska pełni funkcję obserwatora w powyższych organizacjach, nie biorąc przy tym udziału w głosowaniach. Zabiera jednak głos w sytuacjach dotyczących praw człowieka lub dziecka, problemów rasowych, pomocy dla krajów Trzeciego Świata, określanych także jako „rozwijające się”. Wspiera i zachęca by, gdzie to jest możliwe, stosować rozwiązania pokojowe (Rudnicki, 2013, s. 72).

Najważniejszą dykasterią, na którą trzeba zwrócić uwagę jest Sekretariat Stanu. To on najbliższej współpracuje z papieżem oraz administruje pracą pozostałych dykasterii. Ponadto, Sekretariatowi Stanu podlega bezpośrednio każda nuncjatura i administratura Apostolska, w tym diecezje i archidiecezje. Odpowiada on również za kontakty z lokalnymi Kościołami oraz państwami. Początek działalności Sekretariatu Stanu wyznacza się na XV wiek, a na przestrzeni lat jego urzędy były modyfikowane w miarę potrzeb czy też upodobań kolejnych biskupów Rzymu. Jan Paweł II Konstytucją *Pastor Bonus* z 1988 roku rozdzielił Sekretariat Stanu na dwie sekcje, które funkcjonują po dziś dzień czyli:

- Sekcję Pierwszą - Sekcję Spraw Ogólnych
- Sekcję Drugą - Sekcję ds. Relacji z Państwami (Jan Paweł II, 1988).

Sekcja Pierwsza odpowiada przede wszystkim za bieżącą działalność papieża w sprawach zarządzania Kościołem, w tym także za łączność z dykasteriami Kurii Rzymskiej. Do jej obowiązków należy również wykonywanie akt urzędowych nomina-

cji jak i redakcja dokumentów papieskich. Nadzoruje czynności przedstawicieli Stolicy Apostolskiej w Kościołach lokalnych jak i nuncjuszy. Działaniami podejmowanymi przez sekcję kieruje substytut do spraw ogólnych. Na czele stoi arcybiskup, którego wspiera prałat - asesor ds. ogólnych. Sekcja Druga zajmuje się natomiast interesami, które potrzebują kontaktu z rządami państw. Do jej zadań należy m.in. zawieranie konkordatów, czy reprezentowanie Stolicy Apostolskiej na arenie międzynarodowej. Przy tej sekcji działa również Rada Publicznych Spraw Kościoła. Sekcją drugą kieruje arcybiskup - sekretarz do spraw relacji z państwami, którego wspomaga prałat - podsekretnarz do spraw relacji z państwami (Klarecki, 2014, ss. 25-26). Sekretariatowi Stanu przewodniczy kardynał sekretarz stanu. Warto wspomnieć, że jest on zarazem premierem oraz ministrem spraw zagranicznych Stolicy Apostolskiej. Oprócz tego oficjalnie reprezentuje Stolicę Apostolską oraz zarządza dyplomacją papieską. Wciela również nowo akredytowanych dyplomatów oraz przyjmuje mężów stanu wizytujących Watykan. Kardynał sekretarz stanu jest również prefektem Rady Spraw Publicznych Kościoła. Nominacja na to stanowisko wyznacza przeważnie kierunek polityki nowo wybranego papieża. W odróżnieniu od pozostałych szefów Kurii, kardynał sekretarz stanu mianowany jest na okres 5-letniej kadencji oraz *ad nutum Summi Pontificis*⁵. Jednak tak jak inni traci swoją pozycję w chwili śmierci Ojca Świętego (Klarecki, 2014, ss. 25-26).

Pontyfikat polskiego Biskupa Rzymu przeszedł do historii jako przełomowy nie tylko za sprawą wprowadzenia w trzecie tysiąclecie. Jan Paweł II odbył łącznie 104 wyjazdy zagraniczne oraz odwiedził wszystkie zamieszkałe kontynenty. Za pomocą licznych pielgrzymek dążył do tworzenia dobrych relacji z innymi wyznaniem oraz wzmacniał jedność między wszystkimi Kościołami chrześcijańskimi na całym świecie. Można jednak spotkać się z krytyką pontyfikatu Papieża Polaka oraz wyróżnić dwa główne źródła krytyki. Pierwsze, spoza Kościoła katolickiego, czyli od osób i środowisk z Kościołem niezwiązanych lub osób, które od Kościoła odeszły albo zostały ekskomunikowane. Ich krytyka w większości wynika z nieuznawania katolickiej teologii moralnej i porównywanie jej z różnymi filozoficznymi i etycznymi systemami wartości. Kolejnym czynnikiem jest brak poparcia dla hierarchicznego ustroju Kościoła, jego teologii i władzy absolutnej papieża. Drugim źródłem, jest źródło kościelne. Pochodzi ono z tzw. wnętrza Kościoła katolickiego, który stanowi formę dyskusji albo teologicznej, odnoszącej się do zagadnień doktrynalnych, bądź kanonicznej, dotyczącej spraw organizacyjno-ustrojowych Kościoła. Wiele zarzutów stawianych Janowi Pawłowi II jest powtórzeniem

⁵ *Ad nutum Summi Pontificis* - w miarę upodobań papieża.

zarzutów padających wobec jego poprzedników, zwłaszcza Pawła VI. Jednak wybitnym osiągnięciem dyplomatycznym Jana Pawła II stała się mediacja, która zapobiegła wojnie w tzw. konflikcie kanału Beagle (ostatni raz Stolica Apostolska była mediatorem w 1885 roku, podczas sporu o Wyspy Karolińskie między Niemcami a Hiszpanią).

W 1977 roku argentyński dyktator Jorge Rafael Videla Redondo twierdził, że traktat nie jest prawidłowo interpretowany i wyspy winny należeć do Argentyny. Następstwem tego działania było zerwanie stosunków dyplomatycznych między tymi państwami, a w 1978 roku wojska obu państw postawione zostały w stan najwyższej gotowości, gdyż generał Videla ogłosił 23 grudnia jako dzień ataku na Chile. Działania podjęte przez ONZ oraz USA w celu rozwiązania tego konfliktu zakończyły się klęską (Cywoniuk, 2015, ss. 49-50). Na prośbę ówczesnego prezydenta Stanów Zjednoczonych Cartera, Jan Paweł II wykonał telefon do generała Videla oznajmiając, iż dołoży wszelkich starań, aby zapobiec wojnie. Jednocześnie poinformował, że specjalny wysłannik Stolicy Apostolskiej gotowy jest udać się do Buenos Aires. Videla nie odmówił papieżowi (generał znany był z publicznego okazywania głębokiej wiary katolickiej). Misję tę zlecono kardynałowi Antoniemu Samore (1905-1983), który uważany był za jednego z najbardziej doświadczonych dyplomatów Stolicy Apostolskiej. Działania kardynała zapobiegły wojnie, a 8 stycznia 1979 roku Argentyna oraz Chile podpisały tzw. *Akt z Montevideo*. Było to oficjalne oświadczenie, w którym oba kraje zwróciły się z prośbą do Stolicy Apostolskiej o mediację oraz zagwarantowały, że bezwarunkowo odniosą się do jej decyzji. W 1984 roku w Watykanie ministrowie zagraniczni obu państw oraz sekretarz stanu kardynał Agostino Casaroli podpisali *Traktat o pokoju i przyjaźni*, który autoryzował ustalenia traktatu z 1881 roku, zaś w zamian zagwarantował Argentynie więcej wód terytorialnych. W 1985 roku Argentyna i Chile substytuowały dokumenty ratyfikacyjne. Działania mediacyjne podjęte pod wodzą Jana Pawła II w sprawie tego konfliktu stały się wielkim osiągnięciem dyplomatycznym oraz zapobiegły wojnie. Nie dziwi zatem fakt tego, że w czasie swojej pielgrzymki do Argentyny i Chile Jan Paweł II witany był owacjami. Mówi się również o tym, że to pielgrzymka była jednym z czynników przemian demokratycznych oraz impulsem, który pomógł dyktatury w Chile (Klarecki, 2014, ss. 40-42).

Wysoco konkretna oraz inteligentnie prowadzona współpraca dyplomatyczna Jana Pawła II niewątpliwie zyskała w tzw. polityce wschodniej Watykanu. Ponadto wielu obserwatorów twierdzi, iż przyczyniła się do upadku systemów komunistycznych w Europie Środkowo-Wschodniej. Warto pamiętać, iż papież jak i ówczesny prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki Ronald Reagan dokładali wszelkich starań, aby podtrzymać NSZZ „Solidarność” w Polsce. Podejścia obu państw niejednokrotnie

znacząco się od siebie różniły m.in. w sprawach takich jak umorzenie długów krajów Trzeciego Świata, wyścigu zbrojeń czy też nastawienia wobec Ameryki Środkowej bądź Izraela. Jednakże wspólna chęć oraz współpraca przy niesieniu pomocy Solidarności spowodowała, iż Watykan oraz USA dnia 10 stycznia 1984 roku nawiązały ze sobą wzajemne stosunki dyplomatyczne. Ogłoszona przez Jana Pawła II encyklika *Centesimus Annus* kładła nacisk na upadek ustroju komunistycznego po 1989 roku. Papież twierdził bowiem, że ta sytuacja udowadnia zwycięstwo osiągnięte poprzez prawdę oraz sprawiedliwość wobec nieprzyjaciela. 1 grudnia 1989 roku prezydent ZSRR Michaił Gorbaczow został przyjęty przez papieża w Watykanie. Po zakończonym spotkaniu, po latach udało się nawiązać stosunki dyplomatyczne między Moskwą a Watykanem. Rok później, a dokładniej 15 marca mianowano pierwszego nuncjusza Francesco Colasuonno (1925-2003) w ZSRR. Jan Paweł II zwracał szczególną uwagę na to, że potępiany przez niego komunizm nie może być interpretowany jako aprobata wobec kapitalizmu. Był zdania, że jeden jak i drugi system jest zgubny dlatego, iż kapitalizm zachwalał majątność, lekceważąc społeczeństwo, zaś komunizm skupiał się na społeczeństwie, ignorując wolność jednostki (Klarecki, 2014, ss. 40-42).

Stolica Apostolska własną politykę na Bliskim Wschodzie. Prowadzona polityka była niezależna od Stanów Zjednoczonych oraz państw Europy. Już w 1993 roku wdrażano czynności normalizujące stosunki między Watykanem a Izraelem. 30 grudnia oba państwa podpisały układ zasadniczy, co oznaczało, że wzajemnie usankcjonowały się jako państwa suwerenne. Co więcej, zobligowały się też do zwalczania form jak i przejawów rasizmu, antysemizmu oraz nietolerancji religijnej. Izrael zobowiązał się również ochronić miejsca święte, jak i przestrzegać oraz realizować prawa człowieka w zakresie wolności sumienia oraz wyznania. Dnia 15 czerwca 1994 roku oba kraje wznowiły utrzymywanie wzajemnych stosunków dyplomatycznych. Konserwatywni biskupi do dziś krytykują papieża za zbyt daleko posunięty ekumenizm. Według nich prowadzi on do zrównania katolicyzmu z innymi wyznaniem do religijnego synkretyzmu. Szczególnie krytkowane były spotkania międzyreligijne w Asyżu. W konsekwencji przeciwnicy dialogu ekumenicznego uznali Jana Pawła II za modernistę. Krytyka papieża w tej kwestii nie została nigdy wyrażona publicznie. Historycznym momentem stał się również wyjazd Jana Pawła II na pielgrzymkę do Ziemi Świętej w 2000 roku. W 1994 roku Stolicy Apostolskiej za pomocą autorytetu Jana Pawła II udało się usunąć wiele spornych kwestii związanych z dokumentem przygotowanym podczas Kairskiej Międzynarodowej Konferencji pod auspicjami ONZ. Temat oparł się na Ludności i Rozwoju, czyli liberalnym programie kontroli urodzeń w Trzecim Świecie. Dzięki statusowi Stałego Ob-

serwatora Stolica Apostolska czynnie uczestniczyła w pracach, a sam papież otwarcie krytykował i poddawał wątpliwości owy dokument. Włochy (które głośno stwierdziły, iż nie zaakceptują aborcji jako formy regulacji urodzeń) oraz kraje muzułmańskie opowiedziały się po stronie Stolicy Apostolskiej, dzięki czemu z dokumentu końcowego wyeliminowano wiele sformułowań. Kolejnym sukcesem dyplomatycznym Jana Pawła II okazała się również pielgrzymka na Kubę w 1998 roku. W tamtym okresie Kuba, była jedynym krajem socjalistycznym, który odwiedził Jan Paweł II. Podczas pielgrzymki odbyło się spotkanie z Fidelem Castro, który również uczestniczył w koncelebrowanej mszy przez Papieża. Podczas swojego pobytu Ojciec Święty krytycznie ocenił sankcje gospodarcze, którymi Stany Zjednoczone obciążyły Kubę. Papież zwracał uwagę na konieczność zmian wewnętrznych oraz zwolnienie więźniów politycznych. Mobilizował rząd oraz społeczeństwo do otwarcia się Kuby na świat oraz świata na Kubę.

Podsumowanie

Pontyfikat Jana Pawła II przejdzie do historii, jako pontyfikat niezwykle wrażliwy na wszelkie światowe problemy i wydarzenia, zatem kolektywny z misją Kościoła, czyli służeniu światu i dla świata. Konsekwentne połączenie teorii oraz praktyki we wszystkich podejmowanych decyzjach przez Ojca Świętego oraz Stolicę Apostolską niejednokrotnie przyczyniły się do pokojowych rozwiązań wielu konfliktów (Klarecki, 2014, ss. 43-45).

Papież Paweł VI słynął z mediacji i apeli pokojowych, które odbierane były zawsze z wielkim szacunkiem oraz podziwem, jednak to Jan Paweł II poprzez swoją charyzmatyczność, nadał swoim apelom jeszcze większe znaczenie. Jan Paweł II podczas swojego pontyfikatu zastał bardzo złożoną i ciągle rozwijającą się sytuację polityczną. Stąd też wielka determinacja i zainteresowanie Stolicy Apostolskiej tematem rozbrownienia oraz pokoju. Jan Paweł II twierdził, że pokój jest darem od Boga dla człowieka, a człowiek jest odpowiedzialny za szukanie i budowanie pokoju. Z kolei to stwierdzenie jest kontynuacją stanowiska wcześniejszego papieża Pawła VI. Stolica Apostolska zwracała szczególną uwagę na wielkie znaczenie poszanowania praw wolności religijnej twierdząc, że są one podstawą pozostałych praw ludzkich. Jan Paweł II łączył pokój wraz z prawami człowieka, jednakże zaznaczał, że pokój to nie tylko brak przemocy i wojen. Podkreślał, iż pokój to przede wszystkim porządek sprawiedliwości, który opiera się na religijnym respektowaniu należytych praw każdego człowieka jak i każdego narodu. Ponadto twierdził, że pokój budowany jest na zasadzie sprawiedliwości, która jest podstawą istnienia jak i współistnienia ludzi. Papież kładł nacisk na te wartości nie

tylko podczas nauczania, jako części teoretycznej, ale też poprzez doniosłe działania i zaangażowanie Kościoła w sprawy współczesnego świata. Stolica Apostolska wielokrotnie apelowała o wzajemną redukcję zbrojeń, ponieważ byłby to krok w stronę powszechnej wolności, niepodległości oraz bezpieczeństwa państw. Stolica Apostolska za swój główny cel przyjęła *„umacnianie i utwierdzanie więzów łączących Stolicę Apostolską z Kościołami lokalnymi jak i sprawy dotyczące pokoju, postępu, zgodnej współpracy narodów, a to w tym celu, by wzrastało dobro duchowe, moralne i ekonomiczne całej rodziny ludzkiej”* (Paweł VI, 1969). Dlatego też dyplomaci Stolicy Apostolskiej są obecni w każdym dotkniętym konfliktem miejscu na świecie, by przede wszystkim zapobiegać konfliktom zbrojnym. Warto dodać, iż jest to bardzo aktywna strona dyplomacji papieskiej, tak jak i tajne misje dyplomatyczne oraz mediacje i pośredniczenie w rozwiązywaniu problematycznych kwestii współczesnego świata. Stolica Apostolska swoje działania uznaje, jako służbę ludzkości, w szczególności w sferze praw człowieka oraz prawa narodów. Ponadto działalność papieska przystaje na stałą współpracę z każdą instytucją, której programy czy projekty wpływają pozytywnie na wspólne zrozumienie pomiędzy narodami, w tym są w stanie poprawić sytuację materialną, socjalną, moralną i kulturową ludzi. Dyplomacja papieska i jej znaczenie uzewnętrznia się poprzez angażowanie się w życie świata oraz utrzymanie zgodności z Ewangelią jak i pomoc duchową. Dyplomacja Stolicy Apostolskiej odzwierciedla misję ewangeliczną papieża, a jej podstawą jest autorytet moralny, który jest powszechnie uznawany i pozwala papieżowi na dialog ze wszystkimi bez względu na wyznawaną wiarę. Niezwykła dyskrekcja działań Stolicy Apostolskiej pełni bardzo ważną rolę w kształtowaniu przez Kościół katolicki współczesnego świata (Klarecki, 2014, s. 47).

Bibliografia:

- Cywoniuk, J. (2015). Wpływ dyplomacji watykańskiej na politykę światową- wybrane zagadnienia. *Colloquium, Tom 7 Nr 3 (2015)*, ss. 39-56. Pobrane z: <https://colloquium.amw.gdynia.pl/index.php/colloquium/article/view/404/297>. [dostęp: 10.01.2021].
- GCatholic.org. Nuncjatury apostolskie. Pobrane z: <http://www.gcatholic.org/dioceses/nunciatures.htm> [dostęp: 24.01.2021].
- Jakubowski, W. (2004). Ustrój Państwa Miasta Watykańskiego. W: K. A. Wojtaszczyk (red.), *Systemy polityczne wybranych państw* (ss. 199-228). Warszawa: Dom Wydawniczy ELIPSA.
- Jakubowski, W. (2005). *O Roma felix. Geneza, specyfika i przeobrażenia instytucji politycznych Państwa Miasta Watykańskiego*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza ASPRAJR.
- Jan Paweł II. (1988). *Pastor Bonus*. Libreria Editrice Vaticana. Pobrane z: https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/apost_constitutions/documents/hf_jp-ii_apc_19880628_pastor-bonus-roman-curia.html. [dostęp: 22.01.2021].
- Klarecki, R. (2014). *Polityka Stolicy Apostolskiej wobec Chin. Przeszłość, teraźniejszość, przyszłość*. Toruń: Wydawnictwo MADO.
- Krukowski, J. (2000). *Kościół i Państwo*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Larebiere, B. (red.). (1999). *Jan Paweł II*. Warszawa: Dom Wydawniczy Bellona.
- Łakota-Micker, M. (2016). *Instrumentarium przyszłego dyplomaty*. Londyn: Legens. Publishing Workshop Ltd.
- Mezglewski, A. (2005). Stolica Apostolska i Państwo Watykańskie jako podmioty prawa międzynarodowego. *Studia z Prawa Wyznaniowego, Tom 8, 2005*, ss. 295-303. Pobrane z: https://www.kul.pl/files/214/studia_8/artur_mezglewski_studia_z_prawa_wyznaniowego_82005.pdf. [dostęp: 20.01.2021].
- Paweł VI. (1969). *Sollicitudo omnium Ecclesiarum*. Libreria Editrice Vaticana. Pobrane z: https://www.vatican.va/content/paul-vi/la/motu_proprio/documents/hf_p-vi_motu-proprio_19690624_sollicitudo-omnium-ecclesiarum.html. [dostęp: 22.01.2021].
- Rudnicki, Z. (2018). Dyplomacja papieska wobec konfliktów na Bliskim Wschodzie – osobisty wkład Jana Pawła II w dzieło pokoju. *Polski Przegląd Stosunków Międzynarodowych. 3 (sie. 2018)*, ss. 72-121. DOI:<https://doi.org/10.21697/PPSM.2013.3>.

Sekretariat Stanu Stolicy Apostolskiej. Lista korpusów dyplomatycznych przy Stolicy Apostolskiej. Pobrane z: <https://www.sdsufficiu.va/cd/corpsdiplomatie.html> [dostęp: 24.01.2021].

Troy, J. (2018). The Pope's own hand outstretched': Holy See diplomacy as a hybrid mode of diplomatic agency. *The British Journal of Politics and International Relations*, Volume: 20 issue: 3, ss. 521-539. DOI: <https://doi.org/10.1177%2F1369148118772247>